

Politički kontekst

Globalni konsenzus za rješavanje ekoloških pitanja, osobito onih koja se odnose na klimatske promjene i njihove rizike, postupno raste uz usredotočenost na nesigurnost resursa, klimatsku neizvjesnost, socijalnu dislokaciju i visoke gospodarske troškove. Svijest o različitim učincima ekoloških pitanja na žene i muškarce i načina na koje neravnopravnost spolova narušava sposobnost žena da odgovore na te prijetnje povećava se, a dodatno je ojačavaju naznake o različitim potrošačkim navikama žena i muškaraca.

U okviru ublažavanja klimatskih promjena u EU-u općenito

- provode se mjere u području energetske učinkovitosti, održiva prijevoza te hvatanja i skladištenja ugljika te pretpostavljene uloge predvodnice u međunarodnim konvencijama o klimatskim promjenama.

U okviru zaključaka Vijeća Europske unije (lipanj 2012.)

- ističe se hitna potreba za unapređenjem ravnopravnosti spolova u donošenju odluka u području ublažavanja klimatskih promjena, osobito u prijevoznom i energetske sektoru;
- ističe se da predrasude i stereotipovi na osnovi spola pridonose održavanju spolno segregiranog obrazovnog sustava i tržišta rada, uključujući područja zelenog gospodarstva koja su najbitnija za ublažavanje klimatskih promjena (npr. prijevoznici i energetske sektor).

Europski parlament (2007. – 2012.)

- poziva Komisiju i Vijeće na to da osiguraju da klimatske promjene ne utječu negativno na ravnopravnost spolova te da uključe rodno osviještenu politiku u klimatske politike;
- predlaže prelazak na „zeleno gospodarstvo“ i poziva na istraživanje o njegovu učinku na žene i njihovu ulogu u tom prijelazu.

Europska komisija

- razmatra energetiku i prijevoz kao prioritetno područje (COM(2013) 0216 konačna verzija).

Strateški ciljevi BPfA-e i pokazatelji EU-a

- K.1.** Aktivno uključiti žene u donošenje odluka vezanih za okoliš na svim razinama.
- K.2.** Integrirati rodna pitanja i perspektive u politike i programe za održiv razvoj.
- K.3.** Ojačati ili uspostaviti mehanizme na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini s ciljem procjene učinka razvoja i ekoloških politika na žene.

Pokazatelji u ovom ključnom problematičnom području razvijeni su nedavno nakon donošenja inicijative danskog predsjedništva Vijeća EU-a. Budući da su ekološki izazovi bitni za situaciju žena, ti su pokazatelji usmjereni na utjecaj koji žene imaju u području donošenja važnih odluka u pogledu klimatskih promjena, osobito u pogledu ublažavanja klimatskih promjena. Nadalje, njima se procjenjuje udio žena i muškaraca u područjima prirodnih znanosti i tehnologija te analizira spolna segregacija u okviru izbora obrazovanja. Pokazatelji koji se odnose na drugi i treći strateški cilj područja K BPfA-e još nisu dostupni. Stoga je te ciljeve u okviru kojih se poziva na bolju integraciju rodne perspektive u ekološke politike i programe i dalje potrebno riješiti.

U bazi podataka „Žene i muškarci u EU-u – činjenice i brojke“ koju je razvio Europski institut za ravnopravnost spolova nalaze se najnoviji podaci i informacije o ovim indikatorima koji su dostupni na adresi <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

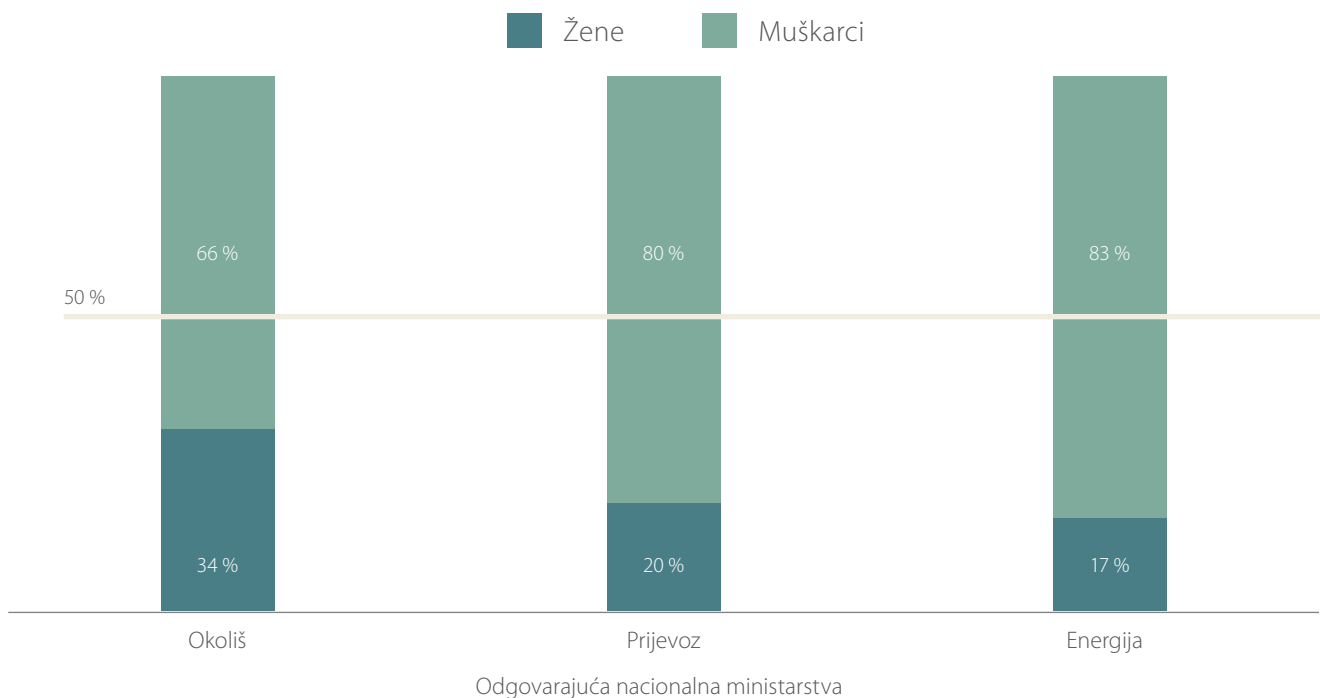
Zaključci na temelju podataka prikupljenih diljem EU-a

Spor napredak u pogledu uključivanja žena u ekološko donošenje odluka

Uključivanje žena u strateške odluke povezane s klimatskim pitanjima nije samo demokratski imperativ, nego je i ključno u razmatranju načina na koji ekološke politike i programi utječu na žene i muškarce. Većinu donositelja odluka u EU-u u ovom području čine muškarci, a na visokim razinama nacionalnih ministarstava koja se bave

POSTOTAK ŽENA NA VISOKIM POLOŽAJIMA U NACIONALNIM MINISTARSTVIMA, 2011.

Izvor: EIGE, Ravnopravnost spolova i klimatske promjene, 2012.

klimatskim promjenama prevladavaju muškarci. Sveukupno, žene su u EU-u tijekom 2013. godine činile 19 % viših ministara/rica i 34 % visokih upravitelja/ica u ministarstvima zaštite okoliša, energetike i prijevoza.

Žene su uspješnije u dolasku na visoke položaje u sektoru zaštite okoliša u usporedbi s energetskim i prijevoznim sektorom. Tijekom 2011. godine žene su bile u najvećoj mjeri zastupljene u ministarstvima zaštite okoliša, a zauzimale su trećinu visokih položaja u ministarstvima (34 %).

Slično tomu, žene su i dalje nedovoljno zastupljene u institucijama na području EU-a koje se bave klimatskim pitanjima. Tijekom 2013. godine žene su zauzimale oko četvrtine (27 %) položaja za donošenje odluka u odgovarajućim glavnim upravama Europske komisije.

Zastupljenost žena bolja je u odborima Europskog parlamenta koji se bave klimatskim pitanjima (2010. – 2014.): čine 38 % članova/ica u odgovarajućim odborima, bolje su zastupljene u području zaštite okoliša, a čine 49 % osoba u odboru za zaštitu okoliša, javno zdravlje i sigurnost hrane.

Učinak „staklenog stropa“ očigledno je stalno prisutan na nacionalnoj razini i razini EU-a uz razmjerni pad broja žena na najvišim položajima.

Povećao se broj žena u donošenju odluka o klimatskim promjenama na međunarodnoj razini

Napredovanje žena najveći je u glavnim institucijama UN-a koje se bave klimatskim pitanjima, konkretno u okviru pomoćnih tijela za Okvirnu konvenciju

Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama među kojima se zastupljenost žena postupno povećavala između 2009. i 2012. godine.

U okviru delegacija na UN-ovoj Konferenciji ugovornih stranaka žene su također napredovale tijekom posljednjih pet godina, premda u manjoj mjeri: s 36 % (2004. – 2008.) na 39 % (2008. – 2012.).

Muškarci i dalje prevladavaju kada je riječ o završenim sveučilišnim studijima povezanim s tehnologijom

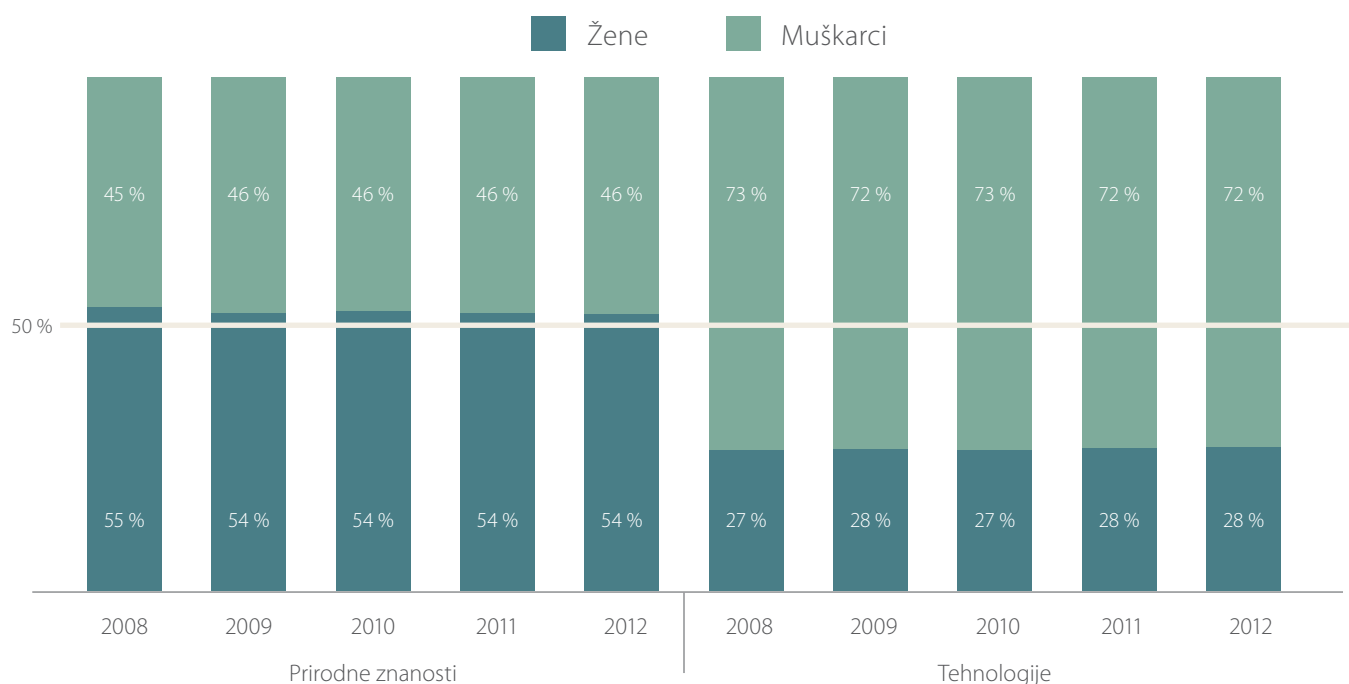
Postoji sedam područja koja obično služe kao potpora karijerama u sektoru zaštite okoliša, energetskom i prijevoznom sektoru, a razvrstavaju se kao prirodne znanosti (biološke znanosti i fizikalne znanosti) ili tehnologije (inženjerstvo i inženjerski obrti, prerađivačka industrija i obrada, arhitektura i građevinarstvo, usluge prijevoza i zaštita okoliša). Diljem EU-a postoji dobra rodna ravnoteža u okviru prirodnih znanosti, no muškarci i dalje prevladavaju kada je riječ o završenim sveučilišnim studijima povezanim s tehnologijom.

Na temelju pretpostavke o tome da su za pristupanje radnim mjestima u područjima povezanim s okolišem potrebne kvalifikacije u prethodno navedenim područjima, žene imaju manje ili ograničene mogućnosti za zapošljavanje ili napredak u tim industrijama. Tijekom 2010. godine žene su činile tek petinu (22 %) zaposlenika EU-a u sektorima opskrbe, prijevoza i skladištenja električne energije, plina, pare i klimatizacijskih uređaja.

Obrazovne kvalifikacije možda nisu jedine prepreke sudjelovanju i napretku žena u energetskom i prijevoznom

POSTOTAK ŽENA S VISOKIM OBRAZOVANJEM U PODRUČJU PRIRODNIH ZNANOSTI I TEHNOLOGIJA, 2008. – 2012.

Izvor: Eurostat, statistički podaci o obrazovanju

sektoru. Ostali čimbenici uključuju stalnu prisutnost rod-nih stereotipova, pritisak u pogledu intenzivnog putova-nja, kao i radno okruženje nepovoljno za žene.

Bez obzira na to može se pretpostaviti da se osigura-vanjem obrazovanja i obuke u području tehnologija olakšava zapošljavanje u tim industrijama. Nedovoljna zastupljenost žena među osobama sa završenim sveu-čilišnim studijem takvog profila sama po sebi predstavlja

prepreku Strategiji Europa 2020. koja je usmjerena na preispitivanje segmentacije između različitih radnika na tržištu rada. Nadalje, nedovoljna zastupljenost žena predstavlja prijetnju postizanju ciljeva Europske strate-gije za ravnopravnost žena i muškaraca (2010. – 2015.) u okviru koje se segregacija u području obrazovanja i na tržištu rada prepoznaje kao ključni uzrok razlike između spolova u odnosu na plaću.

Korisne inicijative:

Države članice primijenile su **različite pristupe ne bi li integrirale rodne aspekte u donošenje odluka u po-dručju zaštite okoliša**. U okviru austrijskog programa za zaštitu klime promiče se aktivna uključenost žena u do-nošenje odluka u području ekološke politike i integracija rodne perspektive. U Austriji se grad Beč bavi rodno osjetljivim planiranjem već više od 20 godina, a teme povezane s rodom dobro su integrirane u urbano planiranje. U Njemačkoj, Savezno ministarstvo zaštite okoliša, očuvanja prirode, građevinarstva i nuklearne sigurnosti (BMUB) primjenjuje vodeće načelo rodne jednakosti kako u okviru svoje nadležnosti tako i u okviru financiranja projekata putem suradnika.

Povećanu primjenu rodno osviještene politike zabilježila je Litva gdje se od 2003. godine u okviru nacional-nih programa za jednake mogućnosti za žene i muškarce rješavaju pitanja žena i okoliša. To uključuje promicanje suradnje među nevladinim organizacijama putem integracije pitanja ravnopravnosti u ekološke projekte i putem ekoloških programa koje vodi vlada, uključujući jednaku mogućnost ostvarivanja profita iz rezultata tih projekata. U Sloveniji su se u okviru Programa ruralnog razvoja za 2007. – 2013. sustavno poticale jednake mogućnosti i do-stupnost svih mjera. Posljedično tomu, donesen je novi Plan ruralnog razvoja za 2014. – 2020. u okviru kojeg se slijede ciljevi održivosti. Mjere za poljoprivredni i ruralni razvoj upotrebljavat će se za unapređenje životnih stan-darda i poboljšanje ravnopravnosti spolova. U Češkoj Republici tijekom 2010. godine Ministarstvo zaštite okoliša razvilo je pristup za uključivanje perspektive ravnopravnosti spolova u projekte i planove koji imaju znatan učinak na okoliš, kao što su planovi za izgradnju, gradsko zelenilo ili prijevozne usluge, primjerice uklanjanje ili sprečava-nje curenja tvari koje su usko povezane sa zdravljem žena.

POBOLJŠANJA I PREPREKE U PODRUČJU K: ŽENE I OKOLIŠ

POBOLJŠANJA	PREPREKE
• Poboljšala se zastupljenost žena na položajima za donošenje odluka o okolišu i u međunarodnim delegacijama Pomoćnih tijela UNFCCC-a.• Povećala se prisutnost žena sa završenim sveučilišnim studijima i u zanimanjima povezanim s okolišem.• Sve su istaknutije rasprave o međuodnosu klimatskih promjena i rodni pitanja.• Države članice nastoje povećati prisutnost žena u obrazovanju u području znanosti i tehnologije.	• Globalni izazovi kao što su klimatske promjene na različite načine utječu na žene i muškarce.• Žene su nedovoljno zastupljene u ekološkom donošenju odluka na svim razinama (nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj).• Žene su nedovoljno zastupljene u pogledu završenih sveučilišnih studija povezanih s okolišem te osobito u pogledu studija, zanimanja i političkih položaja koji se odnose na energetiku i prijevoz.• Rodno osviještena politika u okviru ekoloških politika predstavlja izazov, a rodni su cijevi rijetko uključeni u ekološke strategije.• Nedovoljno je razumijevanje rodno uvjetovanih uzoraka proizvodnje i potrošnje energije.

Put prema naprijed za EU

- Steći bolje razumijevanje o odnosu između rodni pitanja i okoliša kako bi se uhvatio učinak ekoloških politika ili programa na žene i muškarce.
- Učiniti da razmišljanje o rodni razlikama postane sastavni dio osmišljanja odgovora na globalne izazove (npr. klimatske promjene, zeleni rast).
- Prepoznati da žene mogu biti osjetljivije na klimatske promjene i osobito uzeti u obzir učinak na žene pripadnice manjinskih skupina.
- Osigurati rodnu osjetljivost u okviru politika pronalaženjem ravnoteže u pogledu zastupljenosti žena kako bi se odgovorilo na potrebe i doprinose žena.

Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE)

Europski institut za ravnopravnost spolova je centar znanja o ravnopravnosti spolova Europske unije. EIGE pruža podršku kreatorima politika i svim relevantnim institucijama u njihovim nastojanjima da ravnopravnost između žena i muškaraca postane stvarnost za sve Europljane i šire tako što im pruža konkretnu stručnu podršku i uvid u usporedive i pouzdane podatke o rodnoj ravnopravnosti u Europi.

Više informacija dostupno je na <http://eige.europa.eu/>

Informacijski dokumentacijski centar (RDC) pri Europskom institutu za ravnopravnost spolova je inovativno i praktično oruđe razvijeno s ciljem pružanja pomoći u lociranju ključnih izvora o ravnopravnosti spolova, omogućavanja razmjene znanja među onima koje zanimaju politike za ravnopravnost spolova, i s ciljem kreiranja virtualnog prostora za razgovor i diskusiju.

Više informacija dostupno je na <http://eige.europa.eu/rdc>

Kontakt:

Europski institut za ravnopravnost spolova
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITVA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3
doi:1 **MISSING**
MH-04-15-022-DE-N